

De kerktuin

van de
Protestantse Kerk Castricum

De kerktuin
van de
Protestantse Kerk
Castricum

De kerktuin
van de
Protestantse Kerk
Castricum

De kerktuin
van de
Protestantse Kerk
Castricum

PKN Castricum, de kerktuin

Voorwoord

Welkom 'bij' de kerktuin van de PKN Castricum. In maart 2022 werd door een aantal gemeenteleden het initiatief genomen om deze tuin aan te leggen.

De kerktuin verbeeldt verschillende thema's uit het kerkelijk jaar en de Bijbel. Het gaat dan vooral om planten die door hun kleur of hun gebruik in de Bijbel verwijzen naar de christelijke feesten. En om planten die in de bijbel worden genoemd of waarschijnlijk zijn bedoeld, die door hun vorm of kleur verwijzen naar een verhaal of persoon uit de Bijbel of die verwijzen naar een legende.

Aandacht voor de kerktuin wordt veelal gemotiveerd door zorg voor de schepping als geloofsthema. Omdat de Bijbel voor een groot deel is ontstaan in het Midden-Oosten zijn in de tuin soms alternatieve planten gebruikt die geschikt zijn voor ons klimaat. Ook zijn er voor sommige planten kleinere soorten gebruikt vanwege de grootte van de tuin.

Graag nodigen we u uit plaats te nemen op het bankje bij de kerktuin voor een moment van rust en bezinning. In dit boekje staan de planten die hier staan beschreven. Laat u verrassen. Elk seizoen heeft een verrassing in petto.

Inhoud

2	Voorwoord
3-7	Planten en hun betekenis
8-9	Beplantingsplan
10-14	Vervolg planten en hun betekenis

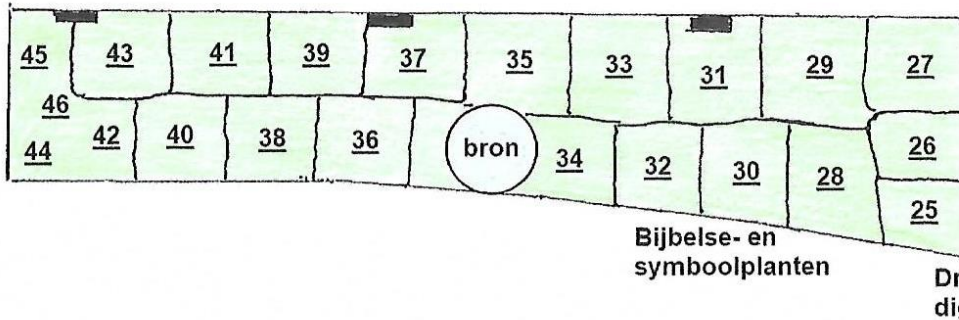
<p>1. Steenbreek = <i>Saxifraga cortusifolia</i> 'Black Ruby'</p> 	<p>Het paarsachtige blad van deze Saxifraga verwijst naar de liturgische kleur van advent.</p>
<p>2. Levensboom = <i>Thuja orientalis</i> 'Aurea Nana'</p>	<p>Deze groenblijvende, geurende boom symboliseert de onsterfelijkheid en verwijst naar de altijd groene levensboom.</p>
<p>3. Klimop = <i>Hedera helix</i> 'Miniature Needlepoint'</p>	<p>De groene plant symboliseert onvergankelijkheid en trouw en verwijst naar het leven in Christus dat altijd groen blijft.</p>
<p>4. Kerstroos = <i>Helleboris niger</i></p>	<p>In een legende wordt verteld dat de winterse aarde met de geboorte van Jezus even veranderde in een paradijs zoals dat in het boek Genesis geschilderd wordt. Allerlei bloemen bloeiden een ogenblik, alle schepselen ontwaakten. De bijen zoemden en even ontstond er een paradijselijke situatie, even maar! Alle bloemen verdwenen weer, maar de kerstroos bleef en bloeide door ijs en sneeuw heen. Sindsdien wordt deze plant 'heilig kerstkruid' genoemd. Jesaja nam deze paradijselijke situatie over in het beeld van de nieuwe hemel en aarde (Jes. 65: 25).</p>
<p>5. Lievevrouwebedstro = <i>Galium odoratum</i></p>	<p>Volgens een legende had Jozef dit kruid verzameld als strobed voor Maria om op te liggen. Als dank zou Maria de heerlijke geur aan het kruid hebben gegeven. Het is dan ook een Mariaplant.</p>
<p>6. Sneeuwkllokje = <i>Galanthus nivalis</i></p>	<p>Sneeuwkllokjes zijn de eerste tekenen dat de winter wordt uitgeluid en de hoop op nieuw leven zichtbaar is. Een legende verhaalt dat Eva het koud had toen ze het paradijs moest verlaten. Toen het begon te sneeuwen en ze de wanhoop nabij was, stond er ineens een engel voor haar met een sneeuwvlok in haar hand. Voor de ogen van Eva veranderde de vlok in een sneeuwkllokje. De engel zei: "Kijk goed naar de vorm van deze bloem, ze luidt de winter uit. Zie het groene randje op haar sneeuwwitte blaadjes, het verwijst naar nieuw leven.</p>

	<p>Kijk vooral diep in het hart. Het gouden bloemenhart is een teken dat ook voor jou het Licht van de Eeuwige schijnt en je nieuwe wegen wijst.⁷ Omdat de sneeuwkllokjes bloeien rond het begin van de veertigdagentijd worden ze ook wel Vastenavondzotjes genoemd.</p>
<p>7. Mierikswortel = <i>Armoracica rusticana</i></p> 	<p>In de Joodse traditie heeft de mierikswortel een ereplaats op de zogenaamde sederschotel. Die staat op tafel als Joden hun Paasfeest (Pesach) vieren om hun uittocht uit Egypte en hun bevrijding uit de slavernij te herdenken. De sederschotel bevat ingrediënten met een symbolische betekenis. De scherpe smaak van de mierikswortel herinnert aan de bittere tijden in Egypte. Als verzachting daarvan ligt er een hoopje charoset. Dit is een bruin mengsel van zoete appels, rozijnen, kaneel, suiker en wat wijn. De bruine kleur herinnert aan het zware werk tijdens het stenen (tichels) bakken met bruine klei in Egypte.</p>
<p>8. Cichorei = <i>Cichorium intybus</i></p>	<p>Deze Bijbelse plant behoort tot de 'bittere kruiden' die nog altijd gegeten worden bij het Joodse Paasmaal op de Seideravond, ter herinnering aan de uittocht uit Egypte van het volk Israël o.l.v. Mozes. Ook zuring en molsla behoren tot de bittere kruiden.</p>
<p>9. Violtje labrador = <i>Viola labradorica</i></p> 	<p>De donkerpaarsachtige bladeren verwijzen naar de kleur van de Veertigdagentijd, een tijd van bezinning.</p>
<p>10. Vaste Judaspenning = <i>Lunaria rediviva</i></p>	<p>De Judaspenning bloeit in de lente met paarse bloemen. De plant behoort tot de kruisbloemigen omdat de bloempjes een kruis vormen. Ze dankt haar naam aan de zilverkleurige vliesjes waarin haar zaden zitten. De vorm en kleur lijken op de zilverlingen, die Judas kreeg toen hij Jezus overleverde.</p>

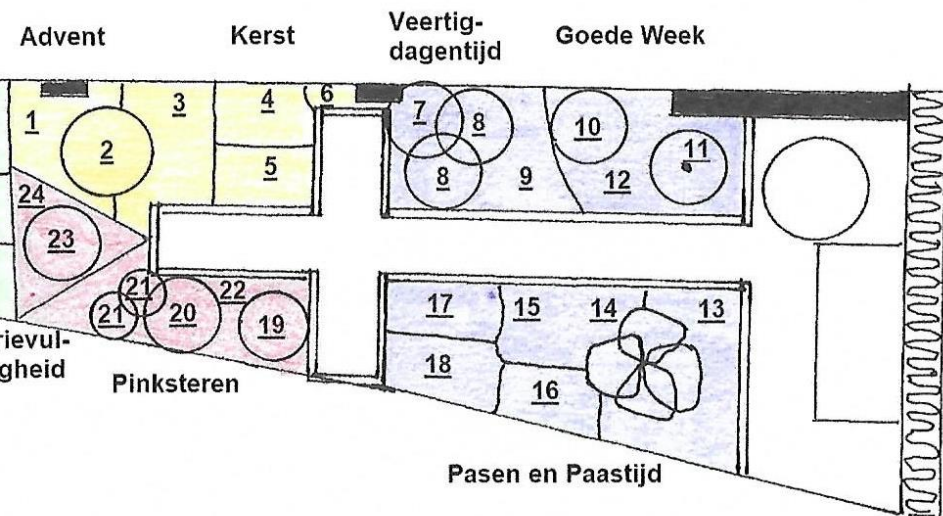
11. Treurwilgje = <i>Salix arbuscula</i>	Dit wilgje herinnert met zijn treurvorm aan de kruisiging van Jezus.
12a. Duizendknoop of Jezusgras = <i>Persicaria affinis</i> 'Darjeeling Red'	Een legende vertelt dat de plant onder het kruis van Jezus stond. Er vielen druppels bloed van Jezus op de bloemen waardoor deze hun kleur kregen.
12b. Anemoon enkel bloemig = <i>Anemone coronaria</i>	Of de anemoon de Bijbelse 'lelie des velds' is (Matt. 6: 28-29, Luk. 12: 27-28) zal vermoedelijk nooit duidelijk worden, maar deze bloem is zo kenmerkend voor het vroege voorjaar in het Heilige Land dat hij in een Bijbelse tuin niet mag ontbreken. De rode anemonen hebben volgens een legende hun kleur gekregen doordat er druppels bloed van Jezus bij de kruisiging op de bloemen zijn gevallen, net als bij het Jezusgras.
De stenen verwijzen naar het lege graf op Pasen.	
13. Steenbreek = <i>Saxifraga Limerock</i> 	Steenbreek verwijst naar leven dat door de dood (stenen) heen breekt en getuigt daarmee van de Opstanding van Christus. Het doet de 'rotsen splijten'...
14. Muurbloem = <i>Erysimum linifolium</i> 'Leya Dark Yellow Glow'	Muurbloemen bloeien van nature op en tussen dode stenen van muren. Zo werden ze een verwijzing naar de Opstanding van Jezus, het leven dat door de dode steen heen tot bloei komt. En ... muurbloemen geuren.
15. Narcis = <i>Narcissus tazetta</i> , alternatief <i>Chroma Color</i>	Narcissen worden paaslelies genoemd in de volksmond en ze behoren tot de Bijbelse lelies (Hooglied 2: 1-2). Ze verwijzen in de christelijke traditie naar overwinning en Goddelijke liefde. Een legende verhaalt dat er voor Maria een man gezocht moest worden nadat de engel haar had verteld dat zij een bijzonder kind zou baren. Elf jonge mannen uit Nazareth meldden zich. Jozef, de timmerman, moest ertoe worden overgehaald. De priester vroeg de mannen hun stok of staf bij hem achter te laten. De volgende dag bleek aan Jozefs staf een narcis te bloeien en hij werd daarom uitverkoren om de man van Maria te worden.

<p>16. Klaverzuring = <i>Oxalis acetosella</i></p>	<p>De volksnaam voor deze klaver is hallelujabloem, omdat ze bloeit als het halleluja met en na Pasen weer in de kerk klinkt. In de weken voor Pasen, de Veertigdagentijd, wordt er geen loflied gezongen.</p>
<p>17. Wildemanskruid = <i>Pulsatilla vulgaris</i></p>	<p>Het wildemanskruid bloeit rond Pasen en wordt daarom paasbloem genoemd in de volksmond.</p>
<p>18. Sleutelbloem = <i>Primula vulgaris</i></p>	<p>Ook de primula's behoren tot de paasbloemen.</p>
<p>19. Pioenroos = <i>Paeonia 'Flame'</i></p>	<p>De pioenroos komt omstreeks Pinksteren in bloei en daarom wordt ze pinksterroos genoemd. Het drietallige blad herinnert tevens aan de Drie-eenheid. In de symbooltaal wordt de bloem 'roos zonder doornen' genoemd en mede door de heerlijke geur verwijst de bloem ook naar Maria.</p>
<p>20. Brandende liefde = <i>Lychnis chalconica</i></p> 	<p>Deze pinksterbloem getuigt van een geest van liefde en van een hart in vuur en vlam zetten, een verwijzing naar de Heilige Geest. Brandende liefde heet ook engelwortel of in de volksmond heilige geestwortel.</p>
<p>21. Akelei = <i>Aquilegia caerulea</i> 'Crimson Star'.</p>	<p>Goed kijkend zijn in de bloem een paar duifjes te herkennen met kleine kopjes bovenaan en bloemblaadjes die zich als vleugels spreiden. De duif is in de bijbel een verwijzing naar de Geest. Bij de doop van Jezus in de Jordaan getuigt Johannes: 'Ik heb gezien hoe de Geest als een duif uit de hemel neerdaalde en op Hem bleef rusten (Joh. 1: 31-34). Bloeistengels van deze plant splitsen zich vaak in drie stengels met aan weerszijden drie bloemen en in het midden één bloem. Zeven bloemen verwijzen naar de zeven gaven van de Geest (naar Jes. 11: 2): wijsheid, verstand, raad, sterkte, godsvrucht, wetenschap en ontzag.</p>
<p>22. Bosaardbei = <i>Fragaria vesca</i></p>	<p>De kleine, rode vruchtjes zijn rond Pinksteren rijp en verwijzen daarmee naar de Heilige Geest. Het drietallige blad herinnert ook aan de goddelijke Drievuldigheid en zou dus ook in de driehoek kunnen staan.</p>

<p>23. Iris = <i>Iris germanica</i> intermediair 'Agatha Christie'</p> 	<p>Irisbloemen kenmerken zich door drietalligheid en verwijzen naar de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Drie bloembladeren zijn naar de hemel gericht en drie zijn naar de aarde gericht. Daarmee zijn ze een beeld van de Geest die hemel en aarde veelkleurig verbindt.</p>
<p>24. Driekleurig viooltje = <i>Viola tricolor</i></p>	<p>In het viooltje zijn drie kleuren met elkaar verbonden. Vanuit het oog van het bloempje lopen naar drie richtingen streepjes, waardoor dit op een driehoek lijkt. Aan de volksnaam 'Drievuldigheidsbloempje' is een legende verbonden die vertelt dat dit bloempje vroeger heerlijk geurde en daarom zeer geliefd was. Ze groeide tussen het koren en om haar te kunnen plukken werd veel koren vertrapt. Het viooltje vroeg in naam van de Vader, de Zoon en de Geest haar haar geur te ontnemen. Zo geschiedde, maar op voorwaarde dat zij voortaan door haar kleuren aan de Drie-Ene God zou herinneren.</p>
<p>25. Vrouwenmantel = <i>Alchemilla erythropoda</i></p>	<p>De bladvorm van de vrouwenmantel doet denken aan een brede mantel en verwijst naar Maria als 'Mantelmadonna', die een mensengroep onder haar mantel beschermt. Denk aan het met de mantel der liefde bedekken. Vertaald naar nu: Maria als voorbeeld van 'Vrouw mantelzorg'.</p>
<p>26. Aronskelk = <i>Arum maculatum</i></p> 	<p>De bloem heeft een opvallende bloeikolf die herinnert aan de staf van Aäron. In de herfst komt een staf in beeld als de roodoranje vruchten als een vurige fakkel verschijnen. Die staf speelde een rol bij de verkiezing van Aäron tot rechterhand van Mozes doordat zijn staf ging bloeien. Zijn staf moest bij de verbondstekst in het heiligdom gelegd worden als waarschuwing voor het opstandige volk (Num. 17: 16 - 23).</p>

1. **Steenbreek** = *Saxifraga cortusifolia* 'Black Ruby'
2. **Levensboom** = *Thuja orientalis* 'Aurea Nana'
3. **Klimop** = *Hedera helix* 'Miniature Needlepoint'
4. **Kerstroos** = *Helleboris niger*
5. **Lievevrouwebedstro** = *Galium odoratum*
6. **Sneeuwkllokje** = *Galanthus nivalis*
7. **Mierikswortel** = *Armoracica rusticana*
8. **Cichorei** = *Cichorium intybus*
9. **Violtje labrador** = *Viola labradorica*
10. **Vast Judaspenning** = *Lunaria rediviva*
11. **Treurwilgje** = *Salix arbuscula*
12. **Duizendknoop** = *Persicaria affinis* 'Darjeeling Red'
12. **Anemoon** = *Anemone coronaria*
13. **Steenbreek** = *Saxifraga Limerock*
14. **Muurbloem** = *Erysimum linifolium* 'Leya Dark Yellow Glow'
15. **Narcis** = *Narcissus tazetta*, alternatief *Chroma Color*
16. **Klaverzuring** = *Oxalis acetosella*
17. **Wildemanskruid** = *Pulsatilla vulgaris*
18. **Sleutelbloem** = *Primula vulgaris*
19. **Pioenroos** = *Paeonia* 'Flame'
20. **Brandende liefde** = *Lychnis chalcedonica*
21. **Akelei** = *Aquilegia caerulea* 'Crimson Star'
22. **Bosaardbei** = *Fragaria vesca*
23. **Iris** = *Iris germanica intermediair* 'Agatha Christie'

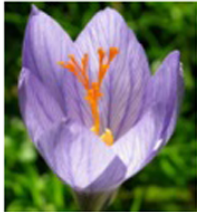
24. Driekleurig viooltje = *Viola tricolor*
 25. Vrouwenmantel = *Alchemilla erythropoda*
 26. Aronskelk = *Arum maculatum*
 27. Vergeet mij niet = *Brunnera macrophylla*
 28. Goudsbloem = *Calendula officinalis*
 29. Salomonszegel = *Polygonatum multiflorum*
 30. Hysop = *Hyssopus officinalis*
 31. Majoraan = *Origanum vulgare*
 32. Klokjesbloem = *Campanula carpatica* 'Weisse clips'
 33. Jakobs ladder = *Polemonium caeruleum*
 34. Gras = *Pennisetum alopecuroides* 'Little Bunny'
 35. Aster = *Aster divaricatus*
 36. Hemelsleutel = *Sedum spectabile*
 37. Distel = *Eryngium tripartitum*
 38. Muskuskaasjeskruid = *Malva moschata*
 39. Koningslelie = *Lilium regale*
 40. Zonnehoed = *Rudbeckia fulgida sullivantii* 'Little Goldstar'
 41. Veldsalie = *Salvia pratensis*
 42. Hyacint = *Hyacinthus orientalis*-hybriden
 43. Duizendblad = *Achillea millefolium*
 44. Saffraancrocus = *Crocus sativus*
 45. Tulp = *Tulipa greiggi*
 46. Juffertje in 't groen = *Nigella damascena*

<p>27. Vergeet mij niet = <i>Brunnera macrophylla</i></p>	<p>Een legende verhaalt over dit bloempje dat God Adam de opdracht gaf om alle schepselen een naam te geven. Na enige tijd ging God een kijkje op aarde nemen om te zien of de schepselen tevreden waren met hun naam. Ze straalden: Wij zijn gezien, wij zijn onderscheiden van de ander, we hebben een eigen naam. Maar een klein blauw bloempje boog verdrietig, want Adam had haar over het hoofd gezien. God zag het en zei: "Ik noem je 'Vergeet-mij-niet' opdat men jou en de Schepper nooit meer zal vergeten".</p>
<p>28. Goudsbloem = <i>Calendula officinalis</i></p>	<p>De oranje-gele goudsbloemen schitteren als sterren. Hildegard van Bingen noemde de goudsbloemen zonnekinderen omdat ze herinneren aan de kracht van de zon, die op haar beurt een beeld is van de 'Allerhoogste' in het Zonnelied van Franciscus van Assisi. Aangezien de goudsbloem het zonlicht volgt, werd ze een symbool van geloof, trouw en gehoorzaamheid. In de kunst symboliseert de goudsbloem niet alleen droefheid en bezorgdheid, maar ook rijkdom.</p>
<p>29. Salomonszegel = <i>Polygonatum multiflorum</i></p> 	<p>In de littekens die de afgestorven stengels van deze plant op de wortelstok achterlaten herkende men de afdruk van een zegel. Een zegel kan iets bekrachtigen, heeft een bepaalde waardigheid en is soms persoonsgebonden. Vaak werd dit specifieke zegel meegedragen in de vorm van een ring. In de bijbel komt het woord zegel en bezegelen in verschillende betekenissen voor, maar niet in relatie tot Salomo. Deze relatie is terug te vinden in Joodse legenden die vertellen dat Salomo bij de bouw van de tempel veel tegenwerking ondervond van demonische krachten. Aartsengel Michaël, bestrijder en overwinnaar van het kwaad, verscheen aan hem en overhandigde hem uit Gods naam een kleine ring met een zegel waarin een steentje zat. Met deze ring kon Salomo de kwade krachten uitdrijven.</p>

<p>30. Hysop = <i>Hyssopus officinalis</i></p> 	<p>Hysop groeit niet in het land van de Bijbel en is dus niet de plant die als hysop wordt genoemd in de Bijbelteksten van oudere vertalingen. De blauwe bloemetjes zijn opvallend naar één kant gericht. De hemelsblauwe kleur blijft een uitnodiging tot verzoening met dat wat groter is dan ons zelf. Het staat voor bescheidenheid, reiniging en nederigheid.</p>
<p>31. Majoraan = <i>Origanum vulgare</i></p>	<p>De Bijbelse majoraan is <i>Origanum syriacum</i>, maar deze is vorstgevoelig. In oudere Bijbelvertalingen is majoraan vertaald als hysop, maar dit is een foute interpretatie. Hysop groeit niet in Israël en hysoptakjes zijn te slap om er een bundeltje van te maken. Voor reinigingsrituelen werd vermoedelijk marjoraan gebruikt (bijv. Ex. 12: 22, Lev. 14: 4, 6, 52, Num. 19: 6, 18). Het Joodse volk maakte borstels van majoraan door planten bij elkaar te binden om daar de tempel mee te reinigen. Zo'n kruidenborstel werd ook gebruikt om, toen Jezus aan het kruis hing, hem te drinken te geven.</p>
<p>32. Klokjesbloem = <i>Campanula carpatica</i> 'Weisse clips'</p>	<p>Een legende verhaalt dat de kerkvader Dominicus door klokjesbloemen aan de gebedstijden werd herinnerd. Voor de gewone stervelingen zijn er de klokken in kloosters en kerken.</p>
<p>33. Jakobsladder = <i>Polemonium caeruleum</i></p> 	<p>De Jakobsladder draagt de naam van 'vader Jacob' uit het Oude Testament. Jacob had een droom en zag een ladder die op de aarde stond en waarvan de top tot in de hemel reikte. Langs die ladder stegen engelen op en daalden neer (Gen. 28: 12). De bladeren van de plant lijken op ladders en de hemelsblauwe bloemen beginnen van boven naar beneden te bloeien. Zo kreeg deze plant haar naam.</p>
<p>34. Gras = <i>Pennisetum alopecuroides</i> 'Little Bunny'</p>	<p>Gras wordt in de bijbel veel gebruikt als verwijzing naar vergankelijkheid. Als gras zijn de dagen van een mens (Ps. 103: 15 - 16, Ps. 90: 5 - 6, Ps. 37). Tegenover de vergankelijkheid van een mensenleven staat de eeuwigheid van God: 'De mens is als gras, hij bloeit als een veldbloem. Het gras verdort en de bloem verwelkt wanneer de adem van de Heer erover blaast. Ja, als gras is dit volk'. (Jes. 40: 6 - 7).</p>

<p>35. Aster = <i>Aster divaricatus</i></p> 	<p>Asters horen bij de herfst. Aster is een Grieks woord voor ster. Haar naam wordt verbonden met een Duitse legende die verhaalt dat Jezus vaak buiten speelde, samen met Johannes. Een keer kwam een engel bij Jezus en vroeg of hij mee mocht spelen. Jezus zei dat dat goed was, maar dat hij dan wel een presentje mee moest brengen voor zijn vriendje Johannes. De engel ging naar de hemel en kwam terug met een ster. Kort daarna werd het donker en Maria riep Jezus naar binnen. Ook Johannes ging naar huis. Hij nam de ster mee en begroef hem in de tuin. Op een morgen in de herfst zag Johannes tot zijn verwondering dat op de plaats waar hij de ster begraven had, een prachtige plant met fijne sterachtige bloemetjes stond te stralen!</p>
<p>36. Hemelsleutel = <i>Sedum spectabile</i></p>	<p>Volgens een legende zou Petrus zijn sleutelbos aan de hemelpoort verloren hebben en op de plek waar de sleutels waren gevallen groeide deze plant, vandaar de Nederlandse naam.</p>
<p>37. Distel = <i>Eryngium tripartitum</i></p>	<p>Distels worden gebruikt bij het Pascha als één van de bittere kruiden (Ex. 12: 28, Num. 9: 11). Vanwege de stekeligheid worden alleen de jongste blaadjes gebruikt. Distels werden ook als gesel gebruikt. Ze symboliseren de gevolgen van verwoesting, nalatigheid en verval.</p>
<p>38. Muskus- kaasjeskruid = <i>Malva moschata</i></p> 	<p>Kaasjeskruid is een van de Meldes van het Heilige Land. Het werd veel gebruikt als groente, maar het had niet veel smaak (Job 6: 6). De volksnaam 'paternosterkruid' herinnert eraan dat de zaden gebruikt werden bij het maken van gebedssnoeren, een hulp bij het bidden van 'Onzevaders'.</p>
<p>39. Koningslelie = <i>Lilium regale</i></p>	<p>Het is zeer waarschijnlijk dat de witte lelie de plant was die in de profetie van Hosea (14: 6) wordt genoemd. Deze staat symbool voor zuiverheid en maagdelijkheid en wordt geassocieerd met Maria, de moeder van Jezus. Ook Jezus noemt in zijn onderricht de schoonheid van de lelies (Luk. 2: 27).</p>

<p>40. Zonnehoed = <i>Rudbeckia fulgida</i> <i>sullivantii</i> 'Little Goldstar'</p>	<p>De zonnehoed herinnert aan de zonnewagen waarmee Elia in de hemel werd opgenomen (2 Kon. 2: 11).</p>
<p>41. Veldsalie = <i>Salvia pratensis</i></p>	<p>God gaf Mozes aanwijzingen voor het vervaardigen van een grote kandelaar, de menora. 'Zes armen nu gingen uit zijn zijden' (Ex. 37: 17-18). Aangenomen wordt dat de wilde <i>Salvia judaica</i> vanwege zijn vertakking het voorbeeld hiervoor was. De <i>Salvia pratensis</i> met zijn kandelaarachtig vertakte aren is het alternatief voor deze wilde salvia.</p>
<p>42. Hyacint = <i>Hyacinthus orientalis-</i> <i>hybriden</i></p>	<p>De wilde hyacint wordt soms beschouwd als een van de Bijbelse lelies en dit geurende bolgewas is zeer bekend in het land van de Bijbel. Goede geuren zijn in de Bijbel een verwijzing naar de ongreepbare Eeuwige: aanwezig, te ruiken maar niet te pakken. Aan God toegewijde mensen en voorwerpen worden in de joodse traditie met geurige olie gezalfd (Ex. 30: 22-30). Marcus, Mattheüs en Johannes verhalen dat Jezus vlak voor de intocht in Jeruzalem gezalfd wordt met dure nardusbalsum. Op paasmorgen gaat het verhaal van geur verder als de vrouwen met geurende balsem naar het graf van Jezus gaan. Het balsemen van het lichaam van een dode met geurende olie was een van de begrafenisrituelen. In het Nieuwe Testament is sprake van het zalven van zieken. Het is een teken van de genezende kracht van gebed en zegening (Marc. 6: 13; Jac. 5: 14).</p>
<p>43. Duizendblad = <i>Achillea millefolium</i></p>	<p>Een legende vertelt dat Jozef zich verwondde toen hij Jezus timmerles gaf. Jezus bedekte de bloedende wond met het blad van deze plant en dit bleek een zeer geneeskrachtige werking te hebben. Het wordt daarom ook wel Jozefskruid genoemd of timmermanskruid. Duizendblad is een algemeen kruid dat tot laat in de herfst doorbloeit. De bladen zijn fijn ingesnedden en lijken daardoor uit vele 'duizend' kleine blaadjes te bestaan. Het werd ook gebruikt om thuis o.a. in stallen op te hangen om het kwade te weren.</p>

<p>44. Saffraankrokus = <i>Crocus sativus</i></p> 	<p>In Hooglied 4: 13 - 14 wordt de lof van een geliefde bezongen met beelden van geurende balsems, kalmoes, nardus, kaneel en saffraan. Saffraan is een geel poeder dat verkregen wordt door de stijlen van <i>Crocus sativus</i> te verzamelen en te malen. Eén draadje is ca. 5 mg saffraan, daarom is saffraan kostbaar. Het wordt gebruikt om voedingsmiddelen geel te kleuren en een subtiele smaak te geven. De saffraankrokus is moeilijk tot bloei te brengen, daarom is een andere krokus gebruikt die in het najaar bloeit en op de saffraankrokus lijkt, de <i>Crocus speciosus</i>.</p>
<p>45. Tulp = <i>Tulipa greiggi</i></p>	<p>De scharlakenrode bergtulp bloeit in het vroege voorjaar in semi-woestijngebied van het Heilige Land. (Hooglied 2). De tulp is misschien ook een van de Bijbelse lelies. <i>Tulipa greiggi</i> is een alternatief voor de bergtulp met zijn scharlakenrode bloemen.</p>
<p>46. Juffertje in 't groen = <i>Nigella damascena</i></p>	<p>Juffertje in 't groen is een alternatief voor de zwarte komijn door de zeer nauwe verwantschap aan deze plant. De zwarte komijn wordt maar eenmaal in de bijbel genoemd (Jes. 28: 27). De zaden van de zwarte komijn zijn aromatisch en werden in het Midden-Oosten gebruikt om voedsel te kruiden.</p>

Colofon:

Samenstelling en afbeeldingen:

Leny Witte en Arnold Faber

Vormgeving en opmaak:

Jans Margriet Boersma en Peter de Zeeuw

© 2024

**Protestantse Kerk
Castricum**